

забезпечення закладів, підвищити рівень їх комфортності для перебування людей та суттєво покращити естетичний вигляд інтер'єрів.

Аннотация

В статье рассматривается влияние современных требований на формирование интерьеров общественных зданий социальной сферы, принципы их формирования и развития.

Ключевые слова: интерьер, требования, функция, эргономика, конструкции, экология, эстетика, система, принципы.

Annotation

The paper examines the influence of the current requirements for the formation of interiors of public buildings, social sector, the private sector and development.

Keywords: interior, requirements, function, ergonomics, design, ecology, aesthetics, system principles.

УДК 02+026.06

А.Я.Радюк

магістрантка

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМОУТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК

Анотація: в статті розглядаються фактори що впливають на формоутворення сучасних бібліотек. На прикладі деяких бібліотек закордонного досвіду виявлено основні особливості що впливають на просторову композицію бібліотеки.

Ключові слова: бібліотека, формоутворення, архітектура, дизайн, медіатека, бібліотечний простір.

Постановка проблеми. Бібліотека – один з найдавніших закладів освіти і культури, який протягом багатьох століть зазнавав значних змін як архітектурний об'єкт. За останні 30-ть років відбувається трансформація поняття бібліотеки, а значить і переосмислення архітектурних аспектів її втілення.

Поява архітектурних об'єктів нового покоління, зокрема медіатек, означає, що час, коли паперові носії інформації домінували, залишився в минулому. Одночасно кількість електронних носіїв збільшується, і характер використання багатьох приміщень радикально змінюється. Сучасні архітектурні і дизайнерські рішення все більш орієнтуються на створення умов,

що дозволяють гнучке чергування різних видів культурно-пізнавальної діяльності в структурі одного об'єкту. При цьому саме поняття "бібліотека" інтерпретується по-новому - це інтелектуальний простір і центр культури.

Візуально деякі бібліотеки створюють враження застарілого, нікому не потрібного і не затребуваного закладу. Нажаль, в основі законів формоутворення лежить «презентуюча» функція. Розміщення бібліотек не в окремих монументальних спорудах, а в підвалах та перших поверхах будинків, чітко показує місце бібліотеки в суспільстві, воно міцно визначено – «на узбіччі».

Аналізуючи зменшення кількості відвідувачів бібліотек, похід до бібліотеки можна назвати подвигом, особливо для читача, у якого мотивація для читання досить низька. Можна стверджувати, що саме через відсутність комфортних умов для читача, робить процес читання тяжким, змушує витратити додаткові зусилля, швидко приводить до втоми. Не дивно, що студент, якому довелося просидіти п'ять років в нічим не примітній, холодній бібліотеці, більше ніколи не прийде в бібліотеку, а читання буде асоціюватись у нього з покаранням.

В наш час читачі практично не мають досвіду комфортного читання в багатофункціональних привабливих інтер'єрах, оскільки таких бібліотек майже немає. Красива і сучасна, наприклад, хай-тек бібліотека, є чимось незвичайним для нашого середовища.

Постановка завдання. Визначення особливостей формоутворення сучасних бібліотек за допомогою аналізу форм найбільш виразних бібліотек нашого часу.

Виклад основного матеріалу. Бібліотека – це публічна споруда, яка повинна бути гідною сучасного суспільства і нації в цілому, це громадська споруда – її ще називають «третьою» спорудою, яка є показником рівня розвитку країни.

Бібліотека виконує дві протилежні за змістом, але рівні за значенням функції: перша – це освіта, духовність та культура, друга – це матеріальне оснащення інформації. Саме на поєднання цих функцій направлена діяльність архітектора, оскільки те, що добре для книг (відсутність світла, низька температура повітря, низька вологість), те погано для читачів. В зв'язку з цим, можна говорити про бібліотеку як про універсальний тип споруди.

Безсумнівно на форму та зовнішній вигляд бібліотеки впливає її внутрішній простір. Сучасні світові тенденції в проектуванні бібліотечних будівель допускають розширення функцій, які виконує бібліотека. Поряд з традиційними типологічними елементами: сховище, читальний зал, абонемент, включаються нетипові функціональні зони: музей, виставка, зимовий сад,

лекційні та виставкові зали, книжковий магазин, кафе, аудиторії для гурткових занять тощо. Відповідно, з огляду на зміну функцій бібліотеки відбувається і зміна форми будівлі.

Рис.1 Функціональні складові сучасної бібліотеки.

Досить цікавою в цьому відношенні є медіатека в японському місті Сендай (рис.2). Вертикальне зонування нової будівлі дозволяє виділити в ньому функціональні "площини" - поверхи, що надають відвідувачу можливість, при бажанні, переходити з кінозалу в читальний або відеозал, а з інформаційного залу - в дитячу зону або кафе. Функції різних приміщень, що чергуються, допомагають скоротити психологічні навантаження, що виникають із-за тривалого перебування в монотонному інформаційному просторі, де заняття і характер оточення довго не змінюється. В архітектурному рішенні медіатеки вдало використана тема вертикальних віялових колон, які створюють своєрідний конструктивний каркас будівлі.

Рис.2 Медіатека в р.Сейдай (Японія).

Бібліотека Технологічного університету в Нідерландах – це яскравий приклад поєднання динамізму об'ємно-просторової композиції будівлі та значного оновлення архітектурної форми, які стали основними характерними рисами проекту (рис.3).

Конструювання форми будівлі бібліотеки підпорядковане принципу просторової свободи, який набуває тут особливого змісту як і в зовнішньому вигляді будівлі, так і в його внутрішньому просторі. Звільняючи, як би «розчищаючи» внутрішній простір будівлі під основну функцію бібліотеки - пошук інформації і читання, архітектор застосовує багатопрогонове покриття, розділяючи його світловим прорізом. Застосування скла для формування фасаду будівлі стало сміливим кроком, оскільки історично сформована практика проектування бібліотек заперечує великі засклені поверхні, посиляючись на істотну шкоду від прямого сонячного світла для книг та інших паперових носіїв інформації.

Втілення такого проектного рішення стало можливим завдяки переосмисленню традиційної планувальної структури даного типу будівлі. Так, чотириповерховий читальний зал з відкритим доступом розташовано всередині простору бібліотеки, в гігантському конусі, виконаному з бетону. Конус, що є «серцем» будівлі, виривається з цілісного фасаду і виконує роль важливого міського просторового орієнтира.

Рис.3 Бібліотека Технологічного університету, арх. Месапоо (М. Делфт, Нідерланди), 1997 рік.

При проектуванні бібліотеки Сандро Піна (м. Перуджа, Італія), арх. Італо Рота, 2004 рік, автори, поряд з простою геометричною формою, використовували «класичні» засоби конструювання пластики фасадів - це колір і світло. Завдяки виразній формі будівлі, суцільному склінню, несподіваному колірному рішенню і детально продуманому підсвічуванню будівля асоціюється з літаючою тарілкою, завислою над невеликим італійським містечком Перуджа.

Внутрішній простір будівлі бібліотеки також сприймається відвідувачами як щось «неземне» внаслідок того, що пастельний колір стін змішується з рожевим відтінком світла, випромінюваним скляними стінами. Очевидно, що світло вирішально впливає на сприйняття кольору і його поєднання, так само як

і колір, в свою чергу, впливає на освітленість. Взаємодіючи, вони вирішують сприйняття всього просторового середовища.

Цей зразок сучасного будування бібліотек є яскравим прикладом відкритого і ризикованого формоутворення, яке стало відмінною рисою актуальної архітектури нашого часу.

Рис.4 Бібліотека Сандро Піна (м. Перуджа, Італія), арх. я Італо Рота, 2004 рік.

Міська бібліотека (м. Сіетл, США), архітектор Рем Кулхас (Rem Koolhaas), 2004 рік, побудована за принципом п'яти функціональних блоків, між якими є проміжні платформи.

Рис.4 Бібліотека Сіетла, США, архітектор Рем Кулхас (Rem Koolhaas), 2004 рік.

Формування внутрішнього середовища проводиться архітекторами за рахунок зовнішніх незвичайних огорожувальних конструкцій - зашкленних похилих покрівельних скатів. Світло, що проходить крізь покрівлю, багаторазово переломлюється і посилюється, створюючи загадковий малюнок із сітки тіней на стінах і підлозі. Завдяки нестандартному підходу, авторам вдалося створити вільний, повітряний, «незатиснутий» простір.

Надихаючись матеріалом, конструкцією і високою соціальною значимістю об'єкта, архітектори відійшли від традиційного слідування технологічним потребам і типологічним основам, запропонували відвідувачам принципово інші способи взаємодії з книгою, з іншими відвідувачами і персоналом бібліотеки.

Висновки. Формоутворення, звільнившись від застарілих типологічних принципів, що панують над деякими архітекторами 21 століття, стає відмінною рисою сучасних будівель бібліотек.

Сміливе, авангардне, а часом і агресивне формоутворення - це новий етап у практиці бібліотекобудівництва, що дає фору в конкурентній боротьбі бібліотек з Інтернетом та іншими сучасними джерелами інформації.

Все вище зазначене та закордонний досвід, дає поштовх для безлічі думок та ідей, які можуть бути використані в архітектурно-будівельній практиці бібліотечних споруд України. Привернення уваги з боку архітекторів до формоутворення та багатофункціональності сучасних бібліотек, створює умови для розширення тематики розробки і проектування не тільки економічно вигідних будівель, але і будівель, що мають стратегічне значення для культурного та освітнього розвитку держави. Настав час для того, щоб вітчизняні архітектори та дизайнери привернули увагу уряду та місцевої влади до проблеми бібліотек, адже тільки освічені та духовно багаті люди можуть підняти свою державу на рівень високорозвинених країн світу, і про це треба пам'ятати.

Література

1. Будівлі бібліотек: проектування, будівництво, реконструкція :бібліогр. покажч. / уклад: Г.А. Войцехівська, І.В. Войцехівська,С.М. Кайнова ; редкол. : А. Войцехівська (відп. ред.), Д.О. Мироненко, О.П. Пацеля, Н.В. Ракович ; ДНАББ ім. В.Г. Заболотного. – К., 2008. – 191с.
2. Алешин Л.И. Проектирование зданий библиотек: учеб.-практ. Пособие / Л.И. Алешин.– М.: Либерия-Бибинформ, 2008. – 240 с.
3. Прянишников Н. Метафора библиотеки. Образы будущего моделируют настоящее // Библиотечное дело. – 2009. – № 12 (102). – С. 5–9.

Аннотация В статье рассматриваются факторы влияющие на формирование современных библиотек. На примере некоторых библиотек зарубежного опыта выявлены основные особенности влияющие на пространственную композицию библиотеки. Ключевые слова: библиотека, формообразования, архитектура, дизайн, медиатека, библиотечное пространство.

Annotation This article discusses the factors affecting the formation of modern libraries. The example of foreign experience some libraries the main features influencing the spatial composition of the library. Keywords: library, morphogenesis, architecture, design, library, library space.